

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Історичний факультет
Кафедра археології, спеціальних історичних і правознавчих дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри археології,
спеціальних історичних і правознавчих
дисциплін

Олександр ФЕДЬКОВ

«26» серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ТУРИСТИЧНОГО ТА
ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ»

для підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за освітньо-професійною програмою **Готельно-ресторанна справа**
спеціальності **241 Готельно-ресторанна справа**
галузь знань **24 Сфера обслуговування**
мова навчання **українська**

2024 -2025 навчальний рік

Розробник програми:

Володимир АДАМОВСЬКИЙ, кандидат історичних наук, доцент кафедри археології, спеціальних історичних і правознавчих дисциплін

Ухвалено на засіданні кафедри археології, спеціальних історичних і правознавчих дисциплін

Протокол № 7 від серпня 2024 року

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми _____

ВСТУП

Зміст робочої програми навчальної дисципліни

1. Метою навчальної дисципліни є формування у студентів теоретичних знань про систему правового регулювання готельної, ресторанної і туристичної діяльності в Україні. Оволодіння сучасними інструментами щодо пошуку нормативно-правових актів, сформувати вміння аналізувати вплив законодавчого забезпечення на ефективність роботи підприємств готельно-ресторанного і туристичного бізнесу.

1.2. Завданням вивчення дисципліни є ознайомлення студентів із найважливішими джерелами законодавства у сфері послуг в готельно-ресторанному та туристичному бізнесі і засвоєння їх фундаментальних положень, формування вмінь і навичок самостійного пошуку необхідних нормативно-правових актів і правильного їх використання.

2. Обсяг дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчального курсу	
	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Рік навчання / рік викладання	перший/2024-2025	
Семестр вивчення	8	
Кількість кредитів ЄКТС	3	
Загальний обсяг годин	90	
Кількість годин навчальних занять	30	
Лекційні заняття	16	
Семінарські заняття	14	
Самостійна та індивідуальна робота	60	
Форма підсумкового контролю	залік	

3. Статус дисципліни. Навчальна дисципліна належить до обов'язкових освітніх компонентів професійної підготовки.

4. Передумови для вивчення дисципліни: Соціально-правові студії.

5. Програмні компетентності навчання

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми діяльності суб'єктів готельного і ресторанного бізнесу, що передбачає застосування теорій і методів системи наук, які формують концепції гостинності і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 02	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо, реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
--------------	---

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК 01	Розуміння предметної області і специфіки професійної діяльності.
СК 03	Здатність використовувати на практиці основи діючого законодавства в сфері готельного та ресторанного бізнесу та відстежувати зміни.

6. Очікувані результати навчання:

Програмні результати навчання:

ПРН 01	Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення законодавства, національних і міжнародних стандартів, що регламентують діяльність суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу.
ПРН 05	Розуміти принципи, процеси і технології організації роботи суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу.
ПРН 17	Аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань при організації ефективних комунікацій зі споживачами та суб'єктами готельного та ресторанного бізнесу.
ПРН 20	Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.
ПРН 21	Розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні

знати:

- державне регулювання розвитку туризму та сфери гостинності;
- правовий режим міжнародної туристичної діяльності;
- правовий статус міжнародних туристичних організацій;
- правове регулювання безпеки туризму; правові засади організацій та забезпечення туристичної діяльності;
- стандартизацію як засіб державного регулювання туристичної діяльності та сфери гостинності;
- цивільно-правові зобов'язання та договори;
- юридичну відповідальність за порушення законодавства про туризм.

вміти:

- орієнтуватися в основних нормативних вимогах стосовно здійснення туристичної діяльності та діяльності у сфері обслуговування;
- аналізувати законодавство про туризм та стандарти готельно-ресторанної індустрії;
- давати характеристику юридичним фактам у сфері правовідносин туристичної галузі та галузі сфери гостинності.

7. Методи навчання. Словесні, наочні методи; дедуктивний, індуктивний, аналітичний, метод порівняння, узагальнення, конкретизація; пояснювально-ілюстративний метод, демонстрація, метод проблемного викладу матеріалу (ігрові методи, дискусійна панель тощо).

8. Засобами діагностики результатів навчання є опитування, виконання семінарських, тести, самостійна робота, модульна контрольна робота, залік, зокрема із використанням модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища Moodle та ін.

9. Програма навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Разом	Лекції	Практичні	Самостійна
	Години			
Тема 1. Загальна характеристика курсу «Правове регулювання у сфері туристичного та готельно-ресторанного бізнесу» та загально-правова характеристика господарських відносин.	10	2		8

Тема 2. Національні джерела правового регулювання надання послуг в готельно-ресторанному та туристичному бізнесі.	8	2	2	4
Тема 3. Міжнародно-правове регулювання готельно-ресторанного та туристичного бізнесу.	10		2	8
Тема 4. Засоби державного регулювання готельно-ресторанного та туристичного бізнесу.	10		2	8
Тема 5. Правові засади здійснення державного нагляду (контролю) у сфері готельно-ресторанного і туристичного бізнесу.	8	2	2	4
Тема 6. Юридична відповідальність за порушення законодавства у сфері готельно-ресторанного і туристичного бізнесу.	8	2	2	4
Тема 7. Правова характеристика статусу суб'єктів готельно-ресторанного господарювання і туристичного бізнесу.	10	2		8
Тема 8. Поняття зобов'язання, його сторони, забезпечення виконання, припинення та правові наслідки їх порушення.	8	2	2	4
Тема 9. Загальні положення про цивільно-правовий договір, його укладення, зміна та розірвання.	10	2		8
Тема 10. Особливості правового регулювання окремих видів договорів у сфері готельно-ресторанного і туристичного бізнесу.	8	2	2	4
Підготовка до модульної контрольної роботи				
Разом:	90	16	14	60

10. Форми поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль проводиться з метою перевірки рівня підготовки здобувачів вищої освіти за визначеною темою; забезпечення зворотного зв'язку між викладачем та здобувачами вищої освіти, управління навчальною мотивацією здобувачів. Поточний контроль проводиться у формі усного опитування, письмового експрес-контролю, виступів здобувачів при обговоренні теоретичних питань, виконанні практичних завдань, а також у формі тестування та ін. Форма модульного контролю: модульна контрольна робота.

Форма підсумкового контролю: залік

11. Критерії оцінювання результатів навчання.

Поточний контроль	Модульна контрольна робота	Самостійна робота	Підсумкова оцінка
-------------------	----------------------------	-------------------	-------------------

40 балів	40 балів	20 балів	100 балів
----------	----------	----------	-----------

Критерії оцінювання семінарського заняття.

Поточний контроль проводиться з метою перевірки рівня підготовки здобувачів вищої освіти за визначеною темою; забезпечення зворотного зв'язку між викладачем та здобувачами вищої освіти, управління навчальною мотивацією здобувачів.

Оцінювання на семінарських заняттях відбувається за 12 бальною системою відповідно до критеріїв визначених «Положенням про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка». Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях рівний 12.

Відповіді студентів на практичних заняттях оцінюються за 12-бальною системою за наступними критеріями:

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
	2	Здобувач вищої освіти мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”; може самостійно знайти в підручнику відповідь. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
	3	Здобувач вищої освіти намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі властивості; робить спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
Середній	4	Здобувач вищої освіти володіє початковими знаннями, знає близько половини навчального

(репродуктивний)		матеріалу, здатний відтворити його, провести за зразком розрахунки; орієнтується у поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
	5	Здобувач вищої освіти знає більше половини навчального матеріалу, розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; робить прості розрахунки за алгоритмом, але окремі висновки не логічні, не послідовні. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
	6	Здобувач вищої освіти розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати події, ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час розв'язування розрахункових завдань за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
Достатній (алгоритмічно дієвий)	7	Здобувач вищої освіти правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; скласти таблиці, схеми. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	8	Знання здобувачем вищої освіти досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити

		висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	9	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
Високий (творчо- професійний)	10	Здобувач вищої освіти володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	11	Здобувач вищої освіти володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	12	Здобувач вищої освіти має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній

	<p>діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.</p>
--	---

Відвідування занять. Очікується, що всі студенти відвідають лекційні та семінарські заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

«Положення про організацію освітнього процесу в КПНУ імені Івана Огієнка»

URL: <https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view>

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Після вивчення освітнього компонента здобувачі пишуть модульну контрольну роботу.

Модульна контрольна робота виконується у письмовій формі. До її написання допускаються усі студенти. Позитивну оцінку за МКР не рекомендується покращувати.

Невиконання МКР оцінюється 0 балів.

Здобувачі вищої освіти, які за результатами виконання модульних контрольних робіт отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для виконання або не виконали завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Модульна контрольна робота проводиться у формі письмової відповіді на запропоновані запитання. Максимальна кількість балів за МКР – 40. Для зарахування модульної контрольної роботи мінімальна кількість набраних балів повинна становити не менше 24, у іншому випадку МКР потрібно виконати повторно.

Оцінювання модульної контрольної роботи

Шкала ECTS	Критерії оцінювання
-------------------	----------------------------

<p>«відмінно» (40-36 балів)</p>	<p>Здобувач вищої освіти у відповідях на варіант МКР демонструє глибокі знання з правових основ діяльності закладів освіти, повною мірою володіє матеріалом, що дозволяє виявляти розуміння змісту предмету, його основних положень, категоріального апарату тощо, може обґрунтовувати свої судження, аргументуючи правильну відповідь, логічно та послідовно формулює текст відповідей на поставлені завдання.</p>
<p>«добре» (35-30 бали)</p>	<p>Результати відповідей здобувача вищої освіти на варіант МКР відповідають тим самим вимогам, що й для оцінки «відмінно», але при цьому здобувач допускає певні неточності та незначні помилки. Здобувач володіє матеріалом, правильно відповідаючи на поставлені завдання, логічно формулює відповіді, намагаючись аргументувати їх.</p>
<p>«задовільно» (29-23 балів)</p>	<p>Відповіді здобувача вищої освіти на варіант МКР дозволяють виявити знання і розуміння основних положень предмета, певне володіння категоріальним апаратом, проте характеризуються фрагментарністю, відсутністю повноти та аргументованості. Здобувач допускає помилки при відповідях на питання МКР, не вміє достатньо обґрунтувати свої судження.</p>
<p>«незадовільно» (менше 23 балів)</p>	<p>Відповіді здобувача вищої освіти на варіант МКР не виявили знань та розуміння основних положень предмета, що спричинило значну кількість помилок або, взагалі, повну/часткову відсутність відповідей. Здобувач не вміє логічно побудувати відповідь, обґрунтовувати свої судження, плутається у розумінні категоріального апарату тощо.</p>

Критерії оцінювання самостійної роботи

Робота оцінюється в 20-18 балів, якщо: автором чітко поставлена проблема і представлена власна точка зору стосовно її вирішення; проблема розкрита на високому теоретичному рівні, простежені системні зв'язки предмету дослідження, подані обґрунтування заявлених характеристик з коректним використанням фахових термінів, що мають відношення до завдання; надана аргументація власної думки з опорою на соціально-політичний аспект в контексті проблематики; робота розгорнуто розкриває заявлену тему.

Робота оцінюється в 16-18 балів, якщо: представлена власна точка зору (позиція, ставлення) стосовно вирішення проблеми; тема розкрита з конкретним

використанням спеціальних понять у контексті відповіді (теоретичні зв'язки та обґрунтування явно не простежуються); надана аргументація власної думки з опорою на факти розвитку соціально-політичних уявлень з проблематики; заявлена тема розкрита не в повній мірі, зокрема не проаналізовані деякі суттєві характеристики предмету аналізу.

Робота оцінюється в 14-16 балів, якщо: представлена власна точка зору(позиція, ставлення) при розкритті проблеми; проблема розкрита при формальному використанні фахових термінів; дана аргументація своєї думки з опорою на факти розвитку соціально-політичних уявлень з проблематики без теоретичного обґрунтування; заявлена тема розкрита не до кінця, а саме: розкриті лише деякі суттєві характеристики предмету дослідження.

Робота оцінюється в 12-14 бали, якщо: представлена власна точка зору(позиція, ставлення) при розкритті проблеми; проблема розкрита на буденному(а не теоретичному) рівні; аргументація власної думки слабо пов'язана з розкриттям проблеми; опущений аналіз суттєвих характеристик явища, тобто розкриті лише несуттєві характеристики предмету дослідження.

Робота оцінюється в 0 балів, якщо: робота є плагіатом, тобто коли автор скористається недоброчесним шляхом представлення чужих думок власними.

Академічна доброчесність. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її не зарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

URL: <https://integrity.kpnu.edu.ua/>

Неформальна освіта. Визнання КПНУ ім. І. Огієнка результатів навчання, здобутих шляхом формальної або інформальної освіти регламентовано «Порядок визнання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (нова редакція)».

URL: <https://drive.google.com/file/d/19GCSM3y-K496gs8RQJp0mO9FjUJumB4T/view>

У випадку, якщо здобувач освіти отримав знання у неформальній та інформальній освіті, зарахування результатів навчання здійснюється згідно Порядку визнання результатів навчання здобувачів вищої освіти, отриманих шляхом здобуття неформальної/інформальної освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка, зокрема, якщо їх тематика відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю).

В неформальній освіті:

- закінчення професійних курсів, семінарів або тренінгів, тематика яких відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю);
- підготовка конкурсної наукової роботи;

- призове місце на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт;
- призове місце на Всеукраїнській студентській олімпіаді;

В інформальній освіті:

- наявність наукової публікації;
- волонтерська діяльність.

Рейтингова оцінка з кредитного модуля

Рейтингова оцінка з кредитного модуля – сумарна підсумкова оцінка за багатобальною шкалою рівня засвоєння здобувачем вищої освіти певного кредитного модуля (навчальної дисципліни) упродовж його вивчення.

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100 і більше	A (відмінно)	зараховано
82-89	B (дуже добре)	
75-81	C (добре)	
67-74	D (задовільно)	
60-66	E (достатньо)	
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	не зараховано
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)	незараховано

Перескладання рейтингових оцінок (від 60 і більше балів) з метою їх підвищення дозволяється лише у виняткових випадках за погодженням з деканом історичного факультету та з дозволу ректора університету.

12. Умови визначення успішного засвоєння освітнього компоненту «Правове регулювання у сфері туристичного та готельно-ресторанного бізнесу»:

- кредити присвоюються здобувачам вищої освіти після завершення навчальної дисципліни та успішного оцінювання досягнутих ними результатів навчання;

- критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти оцінювання результатів навчання є досягнення ним мінімального порогового рівня оцінок за кожним запланованим результатом навчання освітнього компоненту та мінімального порогового рівня оцінки за освітнім компонентом загалом, яких складає 60 % від максимально можливої кількості балів, визначеної відповідними нормативними документами Університету;

- здобувачам вищої освіти, які за результатами підсумкового контролю отримав незадовільну оцінку, дозволяють ліквідувати академічну заборгованість після належної підготовки;

- ліквідацію академічної заборгованості за результатами семестрового контролю дозволяють до початку наступного семестру в час, визначений графіком ліквідації академічної заборгованості, та допускають не більше двох разів: перший раз – викладачеві, другий – комісії, яку створюють за розпорядженням декана факультету.

- за неуспішного проходження оцінювання результатів навчання за освітнім компонентом кредити здобувачу вищої освіти не присвоюють.

В умовах застосування дистанційних технологій навчання організація поточного і семестрового контролю відбувається відповідно до «Порядку організації поточного та семестрового контролю із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (зі змінами)» (https://drive.google.com/file/d/15qM6nA_NtvOZxOYz4Hzc8DZNgnAiL_zz/view).

13. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна: Вивчення курсу не потребує спеціального матеріально-технічного та/або інформаційного забезпечення, однак можливе використання технічних засобів для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор). Передбачається застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання MOODLE. Можливе використання застосунків для проведення відеоконференцій.

14.Рекомендована література

Основна

1. Бобкова А.Г. Проблеми та шляхи вдосконалення правового регулювання господарської діяльності в сфері рекреації. Держава і право. Юрид. і політ. науки : Зб. наук. пр. 2001. № 11. С. 329-332.
2. Вінник, О. М. Господарське право в умовах цифровізації економіки : навч. посіб. / О. М. Вінник, О. В. Шаповалова. Київ, 2020. 314 с.
3. Козирева О. В. Господарське право : навч. посіб. / О. В. Козирева, Т. А. Коляда ; Нац. фармацевт. ун-т. Харків : Вид-во Іванченка І. С. 2019. 125 с.
4. Колесніченко А. С. Нормативно-правове регулювання та державна підтримка розвитку готельної індустрії як інституту туризму. Причорноморські економічні студії. Вип. 23. 2017. С. 37–42.

5. Риженко І. М. Проблемні питання забезпечення ефективного господарського судочинства в умовах проведення судової реформи / 25 років господарській юрисдикції в Україні: досвід та перспективи: матеріали наук.-практ. конф., Харків, 20 травня 2016 р. Харків : Право, 2016. С. 118-124.
6. Риженко І.М. Мамедов Е.П. Деякі аспекти адміністративної відповідальності фізичних та юридичних осіб у системі юридичної відповідальності / Реформування правової системи України під впливом євроінтеграційних процесів: матеріали Четвертої всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Херсон, 14–15 березня 2019 р. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2019. – 220 с.
7. Риженко І., Семенова Н. Класифікація адміністративних послуг, які надаються органами Державної фіскальної служби України / Реформування правової системи України під впливом євроінтеграційних процесів: матеріали Четвертої всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Херсон, 14–15 березня 2019 р. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2019. – 220 с.
8. Риженко І. Правове регулювання господарських відносин за наявності форс-мажорних юридичних фактів / Роль інтеграційних процесів у формуванні національних правових систем. Матеріали I Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (10–11 квітня 2020 року). Том I. Херсон: Херсонський державний університет, 2020. 278 с., С.231-235 URL: <https://drive.google.com/file/d/1n7ZwCqBbw6169uytwQiWMXsN4yeMtZjU/view>.
9. Швидка Т. І. Господарське право в схемах і таблицях: навч. посіб. – Київ : Право, 2019. 130 с.

Додаткова

Нормативно-правова база:

1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с.
2. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. №436-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18, № 19-20, № 21-22, Ст. 144.
3. Господарський процесуальний кодекс України : Закон України від 18.03.2004 р. №1798-ХІІ.
4. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 6, Ст. 56.
5. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. 435-IV. Голос України. 2003. 12 березня.
6. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 01.06.2000 р. Відомості Верховної Ради України. № 222-VIII. 2000. № 36. Ст. 229.
7. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю : Закон України від 06 лютого 2018 р. Відомості Верховної Ради України. № 2275-VIII. 2018. № 13. Ст. 69.
8. Про туризм: Закон України від 16.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text>
9. Про курорти : Закон України в редакція від 16.10.2020 № 124-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2026-14#Text> Конвенція про визнання

кваліфікацій з вищої освіти в європейському регіоні (Лісабон, 11 квітня 1997 року). *Верховна Рада України.* URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/994_308

15. Інтернет-ресурси:

1. Всі кодекси України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/t21>.
2. Законодавство України. Сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
3. Законодатство України. URL: <https://ips.ligazakon.net/resource/legislation>
4. Законопроекти України. URL: <http://zakon.gov.ua/>
5. Правознавець. Електронна бібліотека юридичної літератури. URL: <http://pravoznavec.com.ua>.
6. Сайт Президента України. URL: <http://president.gov.ua>.
7. Судово-юридична газета. URL: <https://sud.ua/ru/news>
8. Українське право. URL: <https://ukrainepravo.com/>
9. Урядовий портал. Сайт Кабінету Міністрів України. URL: <http://kmu.gov.ua>.
10. Юридичні послуги On-line. URL: <http://yurist-online.com>.
11. www.aseansec.org - Офіційний сайт АСЕАН.
12. www.miga.org - Офіційний сайт БАГІ.
13. www.wipo.int/portal/index.html.ru Офіційний сайт ВОІВ.
14. www.wcoomd.org. - Офіційний сайт Всесвітньої митної організації.
15. www.evrazes.com - Офіційний сайт ЄврАзЕС.
16. www.europa.eu.int. - Офіційний сайт ЄС.
17. www.un.org; <http://un.org/russian> - Офіційний сайт ООН.
18. www.wto.org - Офіційний сайт СОТ.
19. www.unctad.org - Офіційний сайт ЮНКТАД.
20. www.uncitral.org - Офіційний сайт ЮНСІТРАЛ.